

Marian Płachecki

"Krytyka jako nierozumienie dzieła", Jan Prokop, "Teksty" z.2 (1972) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 15/46, 162

1972

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(I) PIATIGORSKI A.M. i USPIENSKI B.A.: Personologia i semiotyka. Przeł. S.Balbus. "Teksty" 1972 z. 3, s. 143-164.

Autorzy demonstrują naukowe - zbieżne w pewnych cechach z religijnymi - procedery personologiczne, tj. sposoby budowania klasyfikacji postaw ludzkich w oparciu o analizę "tekstów zachowania". Wyróżniają rozmaite aspekty semiotyczności zachowania. Podają typologię postaw jednostki wobec "sytuacji idealnej" i "realnej" (w tym ostatnim przypadku może to być zachowanie "sytuatywne", gdy właściwości jednostki uzależniają się od jej sytuacji, bądź "personologizujące", gdy przyjmuje się zależność przeciwną). Klasyfikują wreszcie formy autorefleksji jednostki, w tym - dające się rozważać statycznie lub dynamicznie - ustosunkowania podmiotu do swej przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.

BP/46/45

M.P.

(I) PROKOP Jan: Krytyka jako nierozumienie dzieła. "Teksty" 1972 z. 2, s. 19-26.

Wychodząc od Sartre'owskiego ujęcia problematyki "cudzego wzroku", autor opisuje relację pomiędzy krytyką literacką a interpretowanym pisarzem. Krytyk, uprzedmiotowiając dzieło, odsyła pisarzowi jego zniekształcony obraz, pobudzając go tym samym do dalszej twórczości, do korygowania w kolejnych utworach nieporozumień w odczytywaniu poprzednich. Krytyka - to "drożdże literatury": funkcja współtworzenia przeważa w niej nad funkcją wyjaśniania poszczególnych dzieł. Szybki rozwój krytyki, datujący się od czasów romantyzmu, przyspieszył proces historycznoliteracki. Obumieranie przeszłości literatury pod racjonalizującym wzrokiem krytyka inspiruje pisarzy do reaktywowania coraz to nowych źródeł tradycji.

BP/46/46

M.P.